HOLLOLAN HYVINVOINTIRAPORTTI 2025

Sisällysluettelo

1 Johdanto 2

2 Hyvinvoinnin tila ja tavoitteiden toteutuminen 2025 – johtopäätökset 5

2.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys 6
2.2 Mielen hyvinvointi 8
2.3 Arjen turvallisuus 11
2.4 Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat 13
2.5 TEAviisari ja HYTE-kerroin 17

3 Osallisuusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi 2025 19

4 Toimenpidesuosituksia sekä päivitystarpeet hyvinvointisuunnitelmaan 2025-2029 22

4.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys
4.2 Mielen hyvinvointi 22
4.3 Arjen turvallisuus 23
4.4 Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat 24
4.5 TEAviisari ja HYTE-kerroin 25

5 Indikaattoripaketti 26

6 Asiakirjan hyväksyminen ja käsittelyaikataulu 37

1. Johdanto

Hyvinvointiraportti kuvaa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilaa sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Se toimii päätöksenteon, johtamisen ja kehittämisen tukena, tarjoten ajantasaista tietoa kunnan väestön elinoloista, palveluiden toimivuudesta ja keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä ilmiöistä.

Vuosittain laadittavan hyvinvointiraportin yhteydessä arvioidaan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista sekä päivitetään niitä tarvittaessa. Lisäksi Hollolan kunnan osallisuusohjelman tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan jatkossa vuosittain osana hyvinvointiraporttia. Tämä käytäntö tukee jatkuvaa osallisuustyön seurantaa ja kehittämistä.

Kunnan lakisääteinen tehtävä

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä ja on keskeinen osa kunnan strategista johtamista. Se edellyttää pitkäjänteistä, poikkihallinnollista yhteistyötä eri järjestöjen, hyvinvointialueen, muiden sidosryhmien sekä kunnan eri palvelualueiden kanssa. Hyvinvointiraportti tukee tätä yhteistyötä tarjoamalla yhteisen tietopohjan ja suuntaamalla kehittämistoimia niihin tekijöihin, joilla voidaan vaikuttaa eniten kuntalaisten arkeen ja elämänlaatuun. Tavoitteena on, että hyvinvoinnin edistäminen on suunnitelmallista, tavoitteellista sekä vaikuttavaa.

Hyvinvointiraportin rooli on tukea päätöksentekoa ja lisätä ymmärrystä

Kuntalaisten hyvinvointi rakentuu arjen teoista ja yhteisistä valinnoista. Siksi raportti korostaa myös kuntalaisten osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Aktiivinen osallistuminen, yhteisöllisyys ja matalan kynnyksen palvelut ovat keskeisiä hyvinvointia tukevia tekijöitä. Kunnan rooli on mahdollistaa, tukea ja vahvistaa näitä edellytyksiä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Tämä hyvinvointiraportti tarjoaa kattavan ja ajantasaisen kuvan kunnan hyvinvoinnin tilasta vuonna 2025. Raportin tavoitteena on tukea päätöksentekoa, lisätä ymmärrystä paikallisista ilmiöistä sekä edistää kuntalaisten hyvää arkea. Raportti on lakisääteinen asiakirja (sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 6 §), jonka mukaan kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Raportin valmisteluun ovat osallistuneet kunnan hyvinvointi- ja osallisuustyöryhmän jäsenet.

Hollolan kunnan organisaatio 2025

Kunnan johtaminen vaatii poliittista ja viranhaltijajohdon välistä tiivistä yhteistyötä, jota ohjaa valtuuston hyväksymä kuntastrategia. Kunnanhallitus vastaa kunnan talouden, hallinnon ja toiminnan kokonaisvaltaisesta johtamisesta sekä strategian toimeenpanosta. Operatiivista toimintaa johtaa kunnanjohtaja, jonka tehtävänä on huolehtia päätösten käytännön toteutuksesta sekä päivittäisen toiminnan sujuvuudesta.

Hyvinvointikoordinaattori vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä. Työtehtävä sijoittuu sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle vapaa-aikapalveluihin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimiin kuuluvat lisäksi osallisuuskoordinaattori sekä senioriohjaaja.

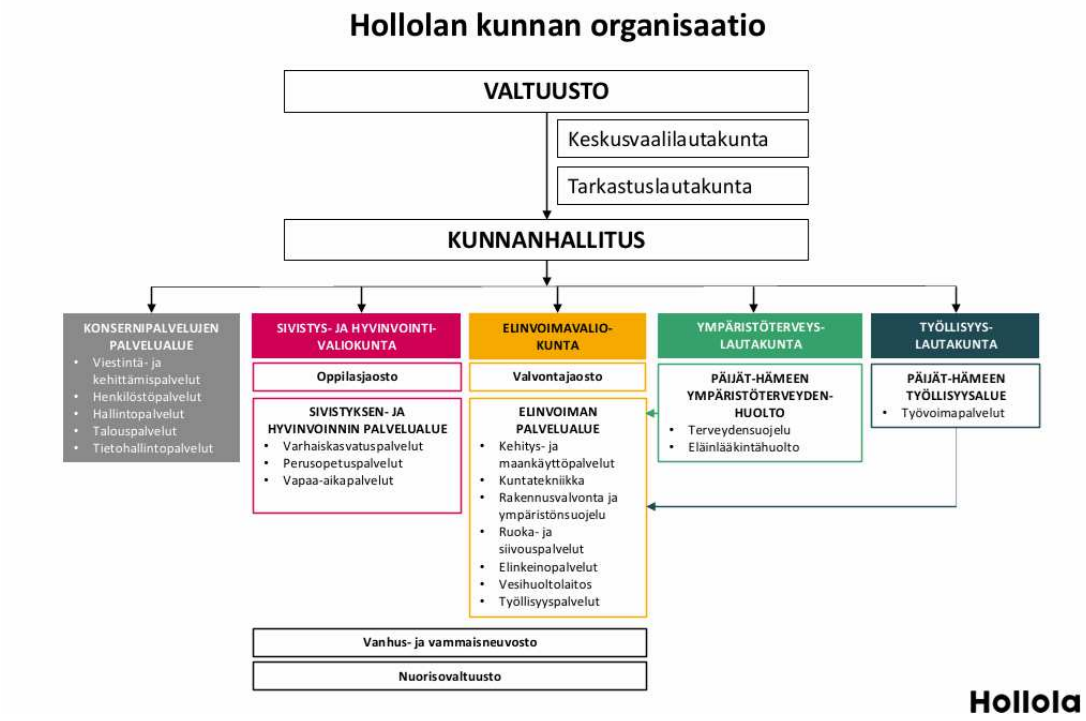

Kuva 1. Hollolan kunnan organisaatio 2025.

Kuva 2. Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen organisaatio 2025.

Kuva 3. Harrastamisen Suomen malli, askartelua.

2. Hyvinvoinnin tila ja tavoitteiden toteutuminen 2025 – johtopäätökset

Hollolan kunnan hyvinvointisuunnitelma 2025–2029 laadittiin laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2025 tietojen pohjalta hyödyntäen Päijät-Hämeen HYTE-kärkiä. Kunnan hyvinvointisuunnitelmaan kirjattiin HYTE-kärkien lisäksi vuosittainen seurantavelvoite HYTE-kertoimen kehityksestä sekä keskeisistä TEAviisarin indikaattoreista, jotka vaikuttavat suoraan kunnan HYTE-kertoimeen.

Seuranta on tärkeää, koska se vaikuttaa osaltaan kunnan valtionosuuksien määrään hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön osalta ja sen tavoitteena on kannustaa kuntaa aktiiviseen sekä vaikuttavaan hyvinvoinnin edistämistyöhön. Seuraavilla sivuilla on kuvattu yhteenvetona tavoitteiden toteutumista sekä hyvinvoinnin tilaa tilastojen valossa hyödyntäen Päijät-Hämeen HYTE-kärkiä. Varsinainen indikaattoripaketti löytyy raportin lopusta kappaleesta viisi.

Päijät-Hämeen HYTE-kärkien tavoitteet 2025-2029

Osallisuus ja yhteisöllisyys

- Osallisuus on vahvistunut
- Yksinäisyys on vähentynyt
- Työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittyminen on vahvistunut

Mielen hyvinvointi

- Psyykkinen kuormitus ja itsetuhoisuus ovat vähentyneet
- Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt

Arjen turvallisuus

- Arjen turvallisuus on vahvistunut, myös digitaalisissa ympäristöissä
- Apua saa silloin, kun sitä tarvitsee
- Elinvoima ja taloudellinen hyvinvointi ovat vahvistuneet
- Muuttuviin olosuhteisiin varautuminen on vahvistunut

Päihteettömyys ja terveelliset elintavat

- Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet
- Elintapasairauksien ilmaantuvuus on pienentynyt
- Terveyserot ovat kaventuneet

Kuva 4. Päijät-Hämeen HYTE-kärkien tavoitteet 2025-2029.

1.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tilastot osoittavat osallisuuden ja yhteisöllisyyden HYTE-kärjen osalta seuraavaa. Alakoulun 4.–5. luokan oppilaista 6 % ei koe olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä, mikä on hieman korkeampi osuus kuin koko maassa 4 %. Yläkoulun 8.–9. luokan oppilailla vastaava osuus on selvästi suurempi, 19 %. Tulos ylittää sekä koko maan 14 % että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tason 16 %.

Oppilaiden kokemus vaikutusmahdollisuuksista koulussa on Hollolassa heikompi kuin koko maassa. Ainoastaan 8 % kokee vaikutusmahdollisuutensa hyviksi (koko maan tulos 11 %). Lisäksi 36 % yläkoulun 8.-9. luokan oppilaista kokee, etteivät opettajat rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunneilla. Tulos on selvästi korkeampi kuin koko maassa.

Nuorten osallisuuden edellytyksiä tarkasteltaessa koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus on Hollolassa 8,1 %, mikä vastaa koko maan tasoa, mutta on selvästi alhaisempi kuin Päijät-Hämeen hyvinvointialueella keskimäärin. On huomioitava, että Hollolassa koulutustaso on Päijät-Hämeen kuntien vertalussa korkein.

Syrjäytymisriskissä olevien nuorten (18–24-vuotiaat, ei työssä eikä koulutuksessa) osuus on Hollolassa 19,1 %, mikä on korkeampi kuin koko maassa 16,2 %, mutta hieman matalampi kuin Päijät-Hämeen hyvinvointialueella, jonka tulos on 20,6 %.

Työllisyyden osalta Hollolan tilanne on kokonaisuutena myönteinen: työttömyysaste on 9,4 % sekä pitkäaikaistyöttömyyden osuus työvoimasta (3,4 %), ovat selvästi alempia kuin koko maassa ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueella keskimäärin. Rakennetyöttömyyden taso sekä nuorisotyöttömyys ovat Hollolassa vertailukuntia alhaisemmalla tasolla. Sen sijaan työikäisten työkykyyn liittyvät haasteet näkyvät tilastoissa. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on 6,1 %, joka on hieman valtakunnan tasoa korkeampi. Mielenterveyssyistä sairauspäivärahaa saavien määrä on puolestaan samalla tasolla kuin koko maassa.

Kunnan hyvinvointisuunnitelmaan 2025-2029 on kirjattu osallisuuden ja yhteisöllisyyden osalta tavoitteeksi vahvistaa kuntalaisten kokemusta osallisuudesta ja vaikuttamisesta sekä vähentää syrjäytymisriskissä olevien määrää. Toisena tavoitteena on, että kuntalaisten kiinnittyminen työhön, kouluun ja koulutukseen vahvistuu. Näiden lisäksi tavoitteena on tehdä näkyväksi olemassa olevia rakenteita sekä hyviä toimintamalleja, joista osallisuusohjelma on keskeinen työkalu.

Toimenpiteiden osalta on tehty suunnitelmaan seuraavia kirjauksia:

- Teemme vaikutusten ennakkoarviointeja päätöksenteon tukena.
- Edistämme dialogisuutta ja rakentavaa keskustelukulttuuria (erätauko, skididialogi).
- Kehitämme perhekeskustoimintaa sisältäen palvelukartan, perhekeskusmanuaalin viemisen käytännön tasolle sekä fyysisen perhekeskuksen.
- Osallistuva budjetointi osaksi vakituista toimintaa.
- Osallisuusohjelman tavoitteet ja toimenpiteet osana hyvinvointisuunnitelmaa, esimerkkeinä osallistavat kohtaamiset eri toimijoiden välillä tai erilaiset asukasfoorumit.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tavoitteet ovat toteutuneet osittain. Kuntaan on luotu vahvat rakenteet sekä monipuoliset toimintamallit osallisuuden edistämiseksi. Keskeisenä työvälineenä toimii maaliskuussa 2026 hyväksytty osallisuusohjelma, joka on vakiintunut tärkeäksi osaksi kunnan hyvinvointityötä.

Tilastojen mukaan aikuisten osallisuuden kokemukset ovat hyvällä tasolla. Lasten ja nuorten osalta tilanne on toinen. Osallisuuden kokemus ei toteudu toivotulla tavalla, minkä vuoksi hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut tavoitteet eivät vaikuttavuuden näkökulmasta toteudu kaikkien ikäryhmien osalta. Syrjäytymisriskissä olevien määrä on kokonaisuutena tilastojen perusteella alhainen, mutta edellyttää lisätoimenpiteitä erityisesti nuorten osalta, joista 19,1 % on syrjäytymisriskissä.

Vuoropuhelua ja rakentavaa keskustelukulttuuria on edistetty laajasti Erätauko-menetelmän avulla. Tätä työtä tulee edelleen jatkaa, koska vaikutukset eivät vielä näy tilastojen valossa riittävästi nuorten arjessa.

Perhekeskustoimintaa kehitetään jatkuvasti, ja tässä työssä keskeisessä roolissa on kunnan moniammatillinen LAPE-kehittämisryhmä. Palvelukartta ja perhekeskusmanuaali ovat olleet käytössä jo useamman vuoden ajan, mutta niiden tunnettavuuden lisäämisessä on yhä parannettavaa. Fyysisen perhekeskuksen toteuttaminen on kirjattu kunnan hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2025–2029 ja sen osalta edistämistyö jatkuu.

Osallistuva budjetoinnin osalta voidaan todeta, että toimintamalli on pikkuhiljaa vakiintumassa osaksi kunnan toimintaa, koska vuodelle 2026 tähän toimintaan on osoitettu 60 000 euron määräraha. Tämä päätös tukee konkreettisella tavalla kuntalaisten osallisuuden vahvistamista.

2.2 Mielen hyvinvointi

Tilastot osoittavat mielen hyvinvoinnin HYTE-kärjen osalta seuraavaa. Koulupäivän aikana saatavien palveluiden osalta tilanne on melko hyvä: kuraattorille ei päässyt noin 9 prosenttia ja kouluterveydenhoitajalle 6 prosenttia niistä oppilaista, jotka olisivat tarvinneet käyntiä. Tulokset ovat hieman koko maan tasoa parempia. Tuen riittävyydessä löytyy sen sijaan haasteita, sillä kuraattorilta ei kokenut saaneensa tarvitsemaansa apua 27 prosenttia oppilaista ja kouluterveydenhoitajalta 21 prosenttia. Tulos on erityisesti kouluterveydenhoitaja tilaston osalta koko maan keskiarvoa heikompi.

Oppilaiden kokemus mahdollisuudesta keskustella mieltä painavista asioista koulun aikuisten kanssa jää myös hieman koko maan tasoa heikommaksi. 4.- 5. luokkalaisista 51 prosenttia ja 8.- 9. luokkalaisista 48 prosenttia kokee keskustelumahdollisuudet hyviksi. Tulokset kertovat siitä, että matalan kynnyksen kohtaamisen rakenteita tulisi parantaa koululaisten arjessa.

Yksinäisyyden kokemukset vaihtelevat ikäryhmittäin. 4.- 5. luokkalaisten osalta tulos on koko maan tasolla, joka on hyvä asia. 8. -9. luokkalaisten tilanne on haastavampi, koska peräti 18 prosenttia kokee itsensä yksinäiseksi. Koko maassa tulos on 13 prosenttia. Tilastot osoittavat, että yksinäisyys sekä yksinäisyyden kokemukset ovat keskeinen haaste nuorten hyvinvoinnissa. Elämään tyytyväisyys on 4.-5 luokkalaisilla hyvällä tasolla ja vastaa valtakunnallista keskiarvoa, joka on 85 %. Sen sijaan 8.-9. luokkalaisten tyytyväisyys on hieman matalampi 67 % ja tulos on hieman alle koko maan tason.

Aikuisten ja ikääntyvien kuntalaisten näkökulmasta tilanne on hyvä. Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on selvästi alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Tämä tilasto voi tukea yhteisöllisyyttä sekä vähentää yksinäisyyden kokemuksia. Työttömien osalta aktivointiaste on hieman valtakunnallista tasoa parempi. Erityisenä huomiona voidaan nostaa esille työttömien terveystarkastusten kattavuus, joka on Hollolassa ollut huomattavasti korkeampi kuin koko maassa vuonna 2025.

Kunnan hyvinvointisuunnitelmaan 2025-2029 on kirjattu mielen hyvinvoinnin osalta tavoitteeksi se, että kuntalaisten tyytyväisyys elämään lisääntyy. Tavoitteena on vahvistaa ennaltaehkäisevää työotetta, tarjota matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja eri väestöryhmille sekä varmistaa palvelujen saatavuus oikea-aikaisesti.

Toimenpiteiden osalta on tehty suunnitelmaan seuraavia kirjauksia:

- Kunnan seniorityö -> etsivä seniorityö.
- Kulttuuri- ja ympäristökasvatus -> Monta luontoa -opinpolku.
- Järjestämme paikallisuuteen pohjaavaa kulttuurista toimintaa kaikille Hollolan koululaisille -> kulttuurikasvatussuunnitelma.
- Yhteisöllisen opiskeluhuolto hankkeen vakiinnuttaminen.
- Vahvistamme henkilöstön osaamista kunnan eri toiminnoissa.
- Panostamme henkilöstön hyvinvointiin ja tarjoamme tarvittaessa kriisitukea henkilöstölle.
- Suojaamme lapsia ja nuoria sosiaalisen median ongelmatilanteilta -> someturva.
- Mahdollistamme turvallisia ja yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja kuntalaisille, esimerkiksi Hollola-talon toteuttaminen.

Kokonaisuutena tilanne on hyvä, vaikka väestöryhmien välillä on havaittavissa eroja. Erityisesti lasten ja nuorten osalta haasteina korostuvat yksinäisyyden kokemukset, osallisuuden kokemuksen puute sekä tuen riittävyyteen liittyvät kysymykset.

Ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta kunnassa on toteutettu useita suunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Seniorityötä on vahvistettu ja toimintaa kehitetty monin eri tavoin senioriohjaajan toimesta. Hänen työtehtäviin kuuluu muun muassa henkilökohtainen neuvonta, tapahtumien ja erilaisten retkien järjestäminen ikääntyneille kuntalaisille. Senioriohjaajan tehtävän vakinaistaminen vuoden 2026 alussa tukee ennaltaehkäisevän toiminnan jatkuvuutta erityisesti ikääntyvien kuntalaisten näkökulmasta.

Paikallisuuteen pohjautuva kulttuuritoiminta tavoittaa kattavasti Hollolan koululaiset ja tukee osaltaan lasten ja nuorten mielen hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä.
Kunnassa on käytössä perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma, jonka puitteissa järjestämme paikallisuuteen pohjaavaa kulttuurista toimintaa kaikille Hollolan koululaisille. Kulttuuri- ja ympäristökasvatuksen osalta perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma on osa koulujen vakiintunutta toimintaa ja Monta luontoa -opinpolku on edennyt suunnitellusti.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämistä on jatkettu ja toimintaa pyritään vakiinnuttamaan osaksi koulun arkea. Palvelujen saatavuus on kokonaisuutena kohtuullisella tasolla. Oppilaiden kokemusten perusteella tuen riittävyydessä on kuitenkin puutteita. Osa oppilaista ei ole saanut tarvitsemaansa apua, ja mahdollisuudet keskustella koulun aikuisten kanssa ovat monin paikoin riittämättömät. Tulokset osoittavat, että olemassa olevista rakenteista huolimatta toiminnan vaikuttavuudessa on edelleen kehittämistä. Yhtenä keskeisenä toimenpiteenä, kunta on vakinaistanut hyvinvointitutorin tehtävän vuoden 2026 alusta.

Päätöksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden hyvinvoinnin tukea sekä parantaa tuen saavutettavuutta koulujen arjessa.

Hollolan kunta on nostanut digi- ja mediataidot osaksi koko kunnan perusopetuksen digitaalista oppimisympäristöä, eikä käyttö rajoitu pelkkään näppäintaito-opetukseen. Oppilaat harjoittelevat Taito Learningin ympäristöissä esimerkiksi näppäintaitoja, digiturvallisuutta, medialukutaitoa, ohjelmointia sekä muita digitaitoja. Lasten ja nuorten suojaaminen sosiaalisen median haitoilta on tunnistettu tärkeäksi kehittämiskohteeksi. Vaikka someturva on lasten ja nuorten käytössä, sen vaikuttavuutta on vielä ennenaikasta arvioida, koska se on ollut vasta lyhyen ajan käytössä.

Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen kehittämistarve on tunnistettu. Kohtaamispaikkojen merkitys korostuu erityisesti nuorten sekä ikäihmisten hyvinvoinnin tukemisessa. Ikäihmisten osalta tärkeänä kohtaamispaikkana toimii yhteisöllinen kirjasto. Nuorten osalta kunnan nuorisopalveluiden ylläpitämiä kohtaamispaikkoja löytyy muun muassa Vesikansasta, Salpakankaalta sekä Hämeenkoskelta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että ennaltaehkäisevän työn rakenteet ovat kunnossa, mutta toimenpiteiden vaikuttavuus ei vielä näy riittävän vahvasti kaikissa väestöryhmissä. Jatkossa keskeisenä kehittämiskohteena on siirtyä toimenpiteiden toteuttamisesta niiden vaikuttavuuden vahvistamiseen sekä varmistaa, että kehitetyt toimintamallit näkyvät aiempaa selkeämmin kuntalaisten arjessa ja koetussa hyvinvoinnissa.

Kuva 5. Senioriohjaaja työssään.

2.3 Arjen turvallisuus

Tilastot osoittavat arjen turvallisuus HYTE-kärjen osalta seuraavaa Tilastot ovat pääosin keskimääräistä paremmalla tasolla verrattaessa koko maan ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tuloksiin.

Vuonna 2024 lasten pienituloisuusaste oli Hollolassa 9,8 %, mikä on selvästi alhaisempi kuin koko maan 13,8 % tai Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tulos 16,5 %. Elatustukea saavien lasten osuus on myös hieman alle koko maan sekä selvästi alle Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tuloksen. Toimeentulotukea saavien lapsiperheiden osuus on niin ikään merkittävästi alhaisempi kuin koko maan tai Päijät-Hämeen hyvinvointialueen osuudet. Nämä tilastot kertovat lasten ja perheiden suhteellisen hyvästä taloudellisesta tilanteesta Hollolassa. Positiivinen kehitys näkyy myös muissa ikäryhmissä. Toimeentulotukea saavien osuus on Hollolassa sekä työikäisillä että ikääntyneillä pienempi kuin koko maassa ja Päijät-Hämeessä keskimäärin.

Rikostilastojen perusteella useimmat rikosluokat, kuten liikennerikokset, henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, huumausainerikokset sekä omaisuusrikokset, ovat Hollolassa selvästi koko maan ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tuloksia alhaisemmat. Rattijuopumustapauksia on myös vähemmän kuin vertailualueilla. Liikenneturvallisuuden vaarantamistapaukset ovat lähellä koko maan tasoa, mutta jäävät silti alle Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tuloksien. Kokonaisuutena hollolassa tilanne on arjen turvallisuuden ja taloudellisen hyvinvoinnin näkökulmasta hyvä.

Kunnan hyvinvointisuunnitelmaan 2025-2029 on kirjattu arjen turvallisuuden osalta tärkeänä tavoitteena turvallisuuden tunteen ylläpitäminen eri keinoin. Toisena tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten varautumista muuttuviin olosuhteisiin.

Toimenpiteiden osalta on tehty suunnitelmaan seuraavia kirjauksia:

- Avoin, saavutettava ja ajantasainen viestintä sekä palautteisiin reagoiminen.
- Turvallisen arjen kylät -hanke.
- Järjestämme turvallisuusiltoja, kyläiltoja ja työpajoja, joissa asukkaat voivat oppia arjen turvallisuudesta ja jakaa kokemuksia.
- Luomme viestintäkanavia häiriötilanteiden varalle.

- Tarjoamme henkilöstölle mahdollisuuden osallistua arjen turvallisuutta edistäviin koulutuksiin, joita ovat esimerkiksi ensiapukurssit.
- Vanhemmuuden tukeminen -> perhekeskustoiminnan kehittäminen (yhdistysyhteistyö, kohtaamispaikat).
- Kiusaamisen vastainen suunnitelma on aktiivisessa käytössä.
- Edistämme liikenneturvallisuutta huolehtimalla turvallisen elinympäristön luomisesta, suunnittelemalla ja rakentamalla turvallisia liikenneväyliä.

Arjen turvallisuuden osalta voidaan kokonaisuudessaan todeta, että hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet ovat laajasti käytössä. Kunta on viime vuosina panostanut viestintään lisäämällä henkilöstöresursseja sekä kehittämällä monikanavaista viestintää. Palautetta kunnalle voi antaa useilla eri tavoilla: sähköisen palautekanavan kautta, kuntalaisaloitteella (virallisempi kanava), suoraan viranhaltijalle sähköpostitse tai puhelimitse sekä kirjepostilla.

Turvallisen arjen kylät -hanke vahvistaa kylien turvallisuutta asukkaiden, yhdistysten ja viranomaisten yhteistyöllä. Neljässä kylässä toimivat vapaaehtoiset kyläturvallisuusryhmät edistävät arjen varautumista ja yhteisöllisyyttä. Hankkeessa on lisätty osaamista laajalla koulutustoiminnalla sekä kehitetty käytännön työkaluja häiriötilanteisiin. Toiminta on tavoittanut runsaasti osallistujia ja lisännyt kiinnostusta omatoimiseen varautumiseen. Hanke jatkuu vuoden 2026 loppuun ja tavoitteena on luoda pysyviä toimintamalleja kylätason turvallisuustyöhön.

Hollolan kunnassa on aktiivisesti käytössä kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma, joka kattaa kaikki varhaiskasvatuksen-, esiopetuksen- ja perusopetuksen yksiköt. Suunnitelman tavoitteena on taata jokaiselle lapselle ja nuorelle turvallinen oppimisympäristö ja kiusaamisen ehkäisy on osa päivittäistä kasvatusta ja opetusta, ei mikään erillinen projekti. Tämä suunnitelma valmistui vuonna 2025. Perusopetuksessa on lisäksi käytössä koulupoissaoloihin puuttumisen malli, jonka seuranta hoidetaan Wilma-sovelluksella.

Lukukaudella 2026-2027 käyttöön otettava turvallinen koulupäivä toimintamalli tukee koulujen ennaltaehkäisevää työtä, vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä yhtenäistää toimintatapoja haastavien tilanteiden tunnistamisessa sekä käsittelyssä. Toiminnan tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle turvallinen oppimisympäristö sekä edistää kouluyhteisöjen hyvinvointia.

Liikenneturvallisuuden edistämisen osalta keskeisiä toimenpiteitä olivat vuonna 2025 tie- ja liittymäjärjestelyjen parantamiseen liittyvät hankkeet sekä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita kehittävät investoinnit, kuten pyöräteiden ja kevyen liikenteen yhteyksien suunnittelu ja toteutus. Lisäksi liikenneturvallisuusasioita huomioitiin kaavoituksessa ja kyläturvallisuus-työssä, jossa tunnistettiin paikallisia riskikohtia. Kunnan liikenneturvallisuustyötä koordinoi monialainen liikenneturvallisuustyöryhmä, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

2.4 Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

Tilastot osoittavat päihteettömyys ja terveellilset elämäntavat HYTE-kärjen osalta kokonaisuudessaan kohtuullisen hyviltä. Kehittämistarpeita löytyy erityisesti liikunnan, ravitsemuksen sekä unen osalta.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus 4.–5. luokkalaisista on 41 % ja 8.–9. luokkalaisista 25 %. 8.-9. luokkalaisista ainoastaan 35 % harrastaa hengästyttävää liikuntaa korkeintaan tunnin viikossa. Nämä tulokset kertovat siitä, että 8.-9. luokkalaisten heikko toimintakyky on selkeästi koko maan tasoa korkeampi. 4.-5. luokkalaisten osalta tilanne on tilastojen osalta huomattavasti parempi.

4.–5. luokkalaisista 79 % ja 8.–9. luokkalaisista 76 % harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa. Taidetta ja kulttuuria harrastavien osuus on alakoululaisten osalta huomattavasti yleisempää kuin yläkoululaisilla. Ravitsemustottumuksien osalta riittää parannettavaa. 8.-9. luokkalaisista 39 % ei syö koululounasta päivittäin, mikä on alhaisemmalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin. Aamupalan väliin jättää 8.–9. luokkalaisista 44 % ja 4.–5. luokkalaisista 29 %. Tulokset tarkoittavat 8.-9. luokkalaisista yli neljää oppilasta kymmentä kohti ja 4.-5. luokkalaisista lähes joka kolmatta lasta. Alle kahdeksan tuntia yössä nukkuu 8.-9. luokkalaisista 39 %. Tulos on hieman alle koko maan tason. Ylipainoisten 8.–9. luokkalaisten osuus on 18 %, joka on hieman maan keskiarvoa korkeampi. Nämä tulokset heijastuvat kouluarjessa oppilaiden arkeen muun muassa keskittymiskyvyn ja oppimisen haasteina sekä yleisinä vireystilan ja jaksamisen ongelmina.

Viikoittain alkoholia käyttävien 8.-9. luokkalaisten osuus on 1 % ja tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien osuus 5 %. Tupakoivien yläkoululaisten osuus on 2 % ja päivittäinen nuuskaavien 1 %. Ainostaan laittomia huumeita kokeilevien 8.-9. luokkalaisten osuus (7 %) on hieman koko maan tuloksia korkeammalla tasolla. Tuloksista voidaan todeta,

että nuorten päihteiden käyttö on selvästi vähentynyt aikaisempiin kouluterveyskyselyn tuloksiin verrattuna.

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti (4,9 litraa 100 % alkoholia) on Hollolassa selvästi alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttaa haittaa pienelle osalle lapsista (3 % alakoululaisista ja 4 % yläkoululaisista). Tulokset ovat lähellä koko maan tasoa. Yli 64-vuotiaista valtaosalla (88,3 %) alkoholinkäyttö on hallinnassa tai siihen liittyy vain vähäisiä riskejä

Kunnan hyvinvointisuunnitelmaan 2025-2029 on kirjattu päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat HYTE-kärjen osalta tavoitteeksi vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimintatapoja sekä ennaltaehkäistä päihdehaittoja.

Toimenpiteiden osalta on tehty suunnitelmaan seuraavia kirjauksia:

- Vakiinnutamme terveellisten elintapojen tuen kaikille ikäryhmille -> liikuntaneuvonta, koulu PT ja senioriohjaajan työ.
- Kehitämme ja ylläpidämme liikuntaolosuhteita sekä virkistysalueita.
- Monta luonto, monta mahdollisuutta – luonnon virkistyskäytön kehittämissuunnitelma vuosina 2026–2030 -> suunnitelma ohjaa virkistyskäytön kehittämistä luontokohteissa ja näkyvyyden kannalta.
- Päihdekasvatustunnit (Hubu) jatkuvat 5. ja 8. luokkalaisille.
- Liikuntakerhojen määrää pyritään lisäämään osana Harrastamisen Suomen mallin toimintaa.
- Kehitämme yhteistyössä sovelluksen, joka kokoaa kuntalaisille tietoa Hollolan vapaa-ajan mahdollisuuksista (esimerkiksi harrastaminen, kulttuuri, liikunta, luontokohteet).
- Kehitämme järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä.
- Tarjoamme maksuttomia kunnan tiloja hollolalaisille yhdistyksille.
- Panostamme monikanavaiseen tiedottamiseen hyvinvoinnista ja terveydestä hyödyntäen muun muassa erilaisia kampanjoita.
- Järjestämme eri teemoihin liittyviä keskustelevia vanhempainiltoja kunnan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

Terveellisten elämäntapojen tukeminen toteutuu melko hyvin aikuisten ja ikääntyneiden osalta. Liikuntaneuvonta on matalan kynnyksen palvelu, joka on tarkoitettu erityisesti vähän liikkuville kuntalaisille. Palvelu on osa kunnan ja hyvinvointialueen välistä yhdyspintatyötä.

Ikääntyneiden osalta senioriohjaajan palkkaus on ollut tärkeässä roolissa terveellisten elämäntapojen tukemisessa. Hän tarjoaa yksilöohjausta ja -neuvontaa sekä muuta hyvinvointia tukevaa toimintaa, kuten järjestää tapahtumia ja retkiä.

Lasten ja nuorten kohdalla elintapojen edistäminen toteutuu koulujen, kunnan liikuntapalvelujen sekä urheiluseurojen kautta. Hollolassa käynnistyi elokuussa 2025 liikunnan iloa ja riemua hanke, jonka tavoitteena on tukea lasten ja nuorten arjen hyvinvointia matalalla kynnyksellä. Hankkeessa on työskennellyt yksi henkilö Koulu-PT tehtävänimikkeellä. Hanke on jatkunut myös vuonna 2026.

Liikuntaolosuhteiden ja virkistysalueiden kehittäminen on kirjattu sekä kunnan hyvinvointisuunnitelmaan 2025–2029 että strategisiin tavoitteisiin, joiden keskiössä on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Tavoitteena on kehittää ja ylläpitää monipuolisia, saavutettavia ja turvallisia liikuntapaikkoja sekä virkistysalueita, jotka tukevat eri-ikäisten kuntalaisten aktiivista arkea. Lisäksi pyritään vahvistamaan liikkumista edistäviä palveluja ja toimintamalleja siten, että ne vastaavat eri kohderyhmien tarpeisiin ja kannustavat säännölliseen liikkumiseen. Liikuntaolosuhteiden suunnitelussa ja kehittämisessä on otettu huomioon käyttäjät, josta hyvä esimerkki on Heinsuon liikunta-alueen kehittämissuunnitelma, johon kysyttiin näkemyksiä liikunta-alueen käyttäjiltä. Tämä suunnitelma valmistui vuonna 2025.

Virkistysalueiden osalta kehittämistä ohjaa luonnon virkistyskäytön suunnitelma, jonka tavoitteena on parantaa ulkoilureittien saavutettavuutta, opastusta ja käyttömahdollisuuksia sekä turvata luonnon monimuotoisuus. Tästä hyvä esimerkki löytyy kaavoituksesta, jossa tarkasteltiin virkistysreittejä ja muita kulkuyhteyksiä asuinalueiden ja luontokohteiden välillä Vähä-Tiilijärven alueella 2025. Kokonaisuutena tässä kehittämistyössä korostuvat hyvinvoinnin edistäminen, alueiden saavutettavuus sekä luonnon ja rakennetun ympäristön yhteensovittaminen kestävällä tavalla.

Hollolassa harrastamisen Suomen mallin mukaista toimintaa järjestetään kaikilla kouluilla ja ja se sisältää muun muassa liikuntaa, taidetta sekä muuta harrastustoimintaa. Ryhmien määrä ja sisältö vaihtelee vuosittain ja perustuu lasten ja nuorten harrastustoiveisiin, Harrastamisen Suomen malli toiminnassa on käytössä HOP IN-sovellus, johon on koottu yhteen harrastukset ja ryhmiin ilmoittautuminen hoidetaan tämän sovelluksen kautta. Muita sovelluksia, jolla kootaan kuntalaisille tietoa Hollolan vapaa-ajan mahdollisuuksista ei ole käytössä.

Järjestöillä ja vapaaehtoisilla on keskeinen rooli kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä. Yhteistyö näkyy erityisesti tapahtumien, kulttuuri- ja liikuntatoiminnan sekä arjen hyvinvointia tukevien palvelujen toteuttamisessa. Kunta toimii mahdollistajana tarjoamalla toiminnalle alustoja, viestintää, neuvontaa sekä erilaisia osallistumisen rakenteita. Kunnassa on jaettu järjestöjen sekä vapaaehtoisten kanssa tehtävä yhteistyö vapaa-aikapalveluissa usean eri henkilön vastuulle huomioiden henkilön työtehtävä ja osaaminen. Muita käytännön rakenteita ovat muun muassa Asiointipiste Piipahluksen neuvontapalvelut yhdistyksille, vanhus- ja vammaisneuvostotoiminta, kunnan avustukset sekä tapahtumat. Kunta on tarjonnut maksuttomia kunnan tiloja hollolalaisille yhdistyksille myös vuonna 2025.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä viestitään monikanavaisesti hyödyntäen kunnan verkkosivuja, sosiaalista mediaa, uutiskirjeitä, tapahtumia, sähköisiä ilmoitustauluja sekä kunnan Asiointipiste Piipahlusta. Kunnan verkkosivut sekä ajantasainen tapahtumakalenteri toimivat keskeisinä tiedon kanavina. Näiden lisäksi kunnan sosiaalista mediaa käytetään eri kampanjoissa ja tiedotuksessa. Wilma-viestit toimivat tärkeänä viestinnän kanavana perusopetuksessa koulun ja kodin välillä.

Kuva 6. Asiointipiste Piipahluksessa palvelellaan kuntalaisia.

2.5. TEAviisari ja HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Kuntien palkitseminen vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan ja hyvinvointialueen edellytys. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät. Lisäosan suuruus määräytyy kahden indikaattorityypin perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista sekä vaikuttavuutta kuvaavista tulosindikaattoreista. Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan toteuttamia toimenpiteitä, rakenteita ja resursseja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tulosindikaattorit puolestaan mittaavat toimien vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, terveyteen ja elintapoihin.

Kunnan hyvinvointisuunnitelmaan 2025-2029 on kirjattu seurantavelvoite HYTE-kertoimen sekä TEAviisarin osalta. Viimeisempien tulosten perusteella voidaan todeta, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on kokonaisuutena vakaalla ja hyvällä tasolla. Tulokset osoittavat, että kunnassa on toimivat rakenteet ja käytännöt sekä kehityssuunta on hyvä.

Teaviisari

Kuntajohdon terveydenedistämisaktiivisuutta kuvaava TEA-pistemäärä oli vuonna 2025 Hollolassa 86. Tulos on hieman koko maan keskiarvoa (87) sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tuloksia alhaisempi (90). Hollolan osalta tulos on muuten hyvällä tasolla mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisessa johtamisessa on kehittämistä.

Perusopetuksen osalta vuoden 2025 Hollolan pistemäärä oli 67. Tulos kertoo siitä, että koulujen hyvinvointityö on kunnassa vakiintunutta ja toimivaa TEA-pistemäärien näkökulmasta.

Kulttuurin edistämisessä Hollola saavutti vuonna 2025 pistemäärän 77, joka on valtakunnallista keskiarvoa ja ylittää hieman Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tuloksen. Voidaan todeta, että kulttuurihyvinvointi on Hollolassa hyvällä tasolla.

Liikunnan edistämisessä (2024) Hollolan tulos oli 76, joka on selvästi yli koko maan tuloksen (69) sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tuloksen. Liikunta on keskeinen vahvuus hyvinvoinnin edistämisessä TEAviisari tuloksien valossa.

Kokonaisuutena terveydenedistämisaktiivisuus (TEAviisari) on Hollolan kunnassa kehittynyt maltillisesti vuosien 2022–2024 aikana. Tulos on noussut tällä ajanjaksolla yhdellä pisteellä 74 pisteeseen.

HYTE-kerroin

HYTE-kertoimen kokonaispistemäärä on noussut vuodesta 2024 vuoteen 2025 kolmella pisteellä (66). Tulos osoittaa sen, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuus on on kokonaisuudessaan parantunut. Samalla ajanjaksolla HYTE-rahoitus kasvoi 19,5 eurosta 20,2 euroon asukasta kohden. Kasvu on lukuina 446800,00 eurosta 461700,00 euroon. Tulos on myönteinen ja vahvistaa osaltaan kunnassa tehtävän hyvinvointityön taloudellisia mahdollisuuksia.

Tulosindikaattorit paranivat selvästi (42 -> 48). Prosessi-indikaattorit pysyivät korkealla tasolla (84). Nämä tulokset kertovat toimivista rakenteista ja käytännöistä. Yhteenvetona voidaan todeta, että Hollolan kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on rakenteellisesti vahvalla pohjalla ja työ perustuu toimiviin käytäntöihin.

Kuva 7. Luontokohde Harmiokallion penkki.

3. Osallisuusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi 2025

Hollolan osallisuusohjelma on laadittu vuosille 2025–2029
ja asiakirja on hyväksytty valtuustossa 9.3.2026 osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakennetta. Ohjelma linjaa kuusi osallisuuden edistämisen osa-aluetta, jotka ovat:

- Vaikuttamisen väylät.
- Kaikille avoimet tilat.
- Luonto osana osallisuutta.
- Osallisuus osana hallintoa.
- Työllistymisen tuki.
- Digiosallisuuden edistäminen.

Osallisuuden edistämisen tavoitteet ovat osa Hollolan hyvinvointisuunnitelmaa ja seuranta toteutetaan vuosittain hyvinvointiraportin yhteydessä.

Vuoden 2025 painopisteenä Vaikuttamisen väylät
- dialogisuuden ja rakentavan keskustelukulttuurin edistäminen.

Vuoden 2025 aikana Hollolassa otettiin askeleita kohti arvostavampaa keskustelukulttuuria erätaukokeskustelujen myötä. *Erätauko* on tapa käydä rakentavaa keskustelua yhteiskunnallisista ilmiöistä ja samalla harjoitella yhdenvertaisen dialogin taitoja. Menetelmä mahdollistaa eri lähtökohdista tulevien ihmisten asettumisen yhteisen keskustelun äärelle fasilitaattorin eli keskustelun ohjaajan johdolla yhteisiin pelisääntöihin sitoutuen. Keskustelujen tarkoituksena ei ole tehdä ratkaisuja tai väitellä aiheesta, vaan kuulla erilaisia näkökulmia, mahdollistaa osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä lisätä yhteistä ymmärrystä.

Hollolan kunnassa erätaukomenetelmä on otettu käyttöön valtuustoaloitteesta ja vuosina 2024–2025 sivistys- ja hyvinvointipalvelujen henkilöstölle on järjestetty Erätaukosäätiön ohjaajakoulutuksia menetelmäosaamisen vahvistamiseksi. Koulutuksiin on osallistunut yhteensä 40 varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalvelujen henkilöstön jäsentä.

Erätaukomenetelmä otettiin mukaan kuntastrategiaprosessiin

Keskustelumenetelmän kytkeminen osaksi kuntastrategiaprosessia edisti sen jalkautumista ja tutuksi tulemista organisaation eri tasoilla. Arvokeskusteluja järjestettiin yhteensä 12 syksyn 2025 ja kevään 2026 aikana. Keskusteluissa tarkasteltiin kunnan arvoja strategiatyön lähtökohtana päättäjien, viranhaltijoiden sekä työntekijöiden näkökulmasta. Keskustelujen tarkoituksena oli jakaa kokemuksia ja näkökulmia Hollolan kunnan arvojen toteutumisesta. Kaikkiin arvoihin tunnistettiin yhtymäkohtia usealla eri tasolla ja niitä pohdittiin esimerkiksi seuraavista näkökulmista:

1. MINÄ –
   Olenko itse *rohkee / tulevaisuustaitoinen / ketterä / arvostava* tai toiminko näiden arvojen mukaan eri rooleissani?
2. ARVOJOHTAMINEN –
   Arvojen mukainen toiminta ja päätöksenteko toimivat esimerkkinä henkilöstölle ja sidosryhmille.
3. YMPÄRISTÖ –
   Mahdollistaako ympäristö, sen rakenteet ja esimerkiksi työtilat arvojen toteutumisen kuntaorganisaatiossa?

Skididialogit antavat mahdollisuuden kuulla ja kohdata lapsia ja nuoria yhdenvertaisenkeskustelun äärellä.

Skididialogi on Lahdessa kehitetty erätaukomenetlemään perustuva malli lasten ja nuorten kuulemiseksi ja osallisuuden vahvistamiseksi. Työkalu on otettu Hollolassa käyttöön vuonna 2024 seudullisen yhteistyön merkeissä ja vuoden 2025 aikana käyttöä on harjoiteltu ja jalkautettu kouluilla. Hollolan jokaisessa perusopetuksen yksikössä on skididialogin menetelmäosaaja sekä materiaalipaketti käytettävissä. Menetelmää on hyödynnetty muun muassa kouluterveyskyselyn tulosten käsittelyssä hyvinvointitutorin kanssa, osana lapsiparlamentin rakennetta sekä kiusaamisen vastaisen työn tukena oppilaskunnan omasta aloitteesta Heinsuon koululla.

Vuoden 2025 aikana Hollolassa käytiin skididialogeja muun muassa seuraavista aiheista:

1. TYÖRAUHA
2. TOISTEN KUNNIOITTAVA KOHTELU
3. ERILAISUUS
4. KOULUVIIHTYVYYS
5. HYVÄN KÄYTÖKSEN PELISÄÄNNÖT.

Hollolan kunnassa järjestettiin vuoden 2025 aikana yhteensä 34 dialogia. Keskusteluissa oli mukana noin 450 osallistujaa.

Kuinka työ jatkuu 2026

Hollolan kuntaan on perustettu erätaukoverkosto, jonka tarkoituksena on ylläpitää erätaukomenetelmän käyttöä ja osaamista kunnassa. Verkoston käynnistämiseksi on perustettu Teams- kanava, jonka avulla on mahdollisuus jakaa materiaaleja ja saada tukea keskustelujen järjestämisessä. Vuoden 2026 tavoitteena on, että Hollolan erätaukoverkosto toimisi kunnassa aktiivisesti, verkostolta saa tarvittaessa apua menetelmän käyttöönottoon ja verkoston jäsenet pitävät yllä seudullista sekä kansallista yhteistyötä arvostavan keskustelukulttuurin edistämiseksi.

4. Toimenpidesuosituksia sekä päivitystarpeet hyvinvointisuunnitelmaan 2025-2029

4.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Nuorten osallisuuden ja kuulluksi tulemisen vahvistaminen kouluissa

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Oppilaskuntatoiminnan kehittäminen sekä opetusmenetelmien käyttäminen oppitunneilla, jotka rohkaisevat aktiiviseen keskusteluun ja mielipiteen ilmaisuun.

Syrjäytymisriskissä olevien nuorten tukeminen

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Varhainen tuki (etsivä nuorisotyö, Ohjaamo-toiminta) sekä matalan kynnyksen harrastustoiminnan mahdollistaminen.

Osallisuuden rakenteiden jatkuva kehittäminen ja hyödyntäminen

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Osallisuusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta, arviointi sekä kehittäminen vuosittain osana kunnan hyvinvointiraporttia.

Perhekeskustoiminnan edistäminen

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Perhekeskustoiminta on laaja yhteistyöverkosto, joka koostuu LAPE-työryhmää laajemmasta toimijajoukosta. Onnistuminen edellyttää, että työntekijät kokevat kuuluvansa perhekeskusverkostoon ja tunnistavat oman roolinsa yhteisten tavoitteiden edistämisessä. Perhekeskus ja LAPE-toimintamallien jalkauttamista osaksi arjen työtä tulee edelleen vahvistaa.

4.2 Mielen hyvinvointi

Nuorten yksinäisyyden vähentäminen erityisesti 8.-9. luokkalaisien osalta

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Kouluyhteisön yhteisöllisyyden vahvistaminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, yhteistyö nuorisopalveluiden ja järjestöjen kanssa. Mahdollistetaan nuorille vapaa-ajan kohtaamispaikkoja sekä harrastustoimintaa.

Hyvien käytäntöjen vakiinnuttaminen aikuis- ja ikääntyvän väestön osalta

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Työttömien terveystarkastukset osana hyvinvoinnin edistämistä sekä ikääntyvien kuntalaisten yksinäisyyden vähentäminen osana seniorityötä.

Kulttuurikasvatussuunnitelma, Monta luontoa – opinpolku ja kulttuuriohjelma

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Varhaiskasvatukseen laaditaan oma kulttuurikasvatussuunnitelma. Luontokasvatuksessa Monta luontoa -opinpolku on vakiintunut toimivaksi toimintamalliksi varhaiskasvatuksessa, ja sen jalkauttamista perusopetukseen jatketaan. Laaditaan kulttuuriohjelma vahvistamaan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Monialaisen yhteistyön edistäminen

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia lisäämällä monialaista yhteistyötä sekä ennakoivia ja varhaisen tuen toimintamalleja.

4.3 Arjen turvallisuus

Monialainen yhteistyö turvallisuuden tunteen ylläpitämiseksi

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Jatketaan yhteistyötä kunnan, poliisin, hyvinvointialueen sekä järjestöjen välillä, erityisesti turvallisuustyön näkökulmasta. Valmiustilakoulutukset kaikille kuntalaisille.

Liikenneturvallisuuden edelleen kehittäminen

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: liikenneturvallisuuskasvatusta varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä kehitetään ja huolehditaan liikenneympäristöstä (esim. kevyen liikenteen väylät).

Ikääntyneiden taloudellisen ja arjen turvallisuuden tukeminen

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Yksilöllinen neuvonta (kunnan seniorityö). Kunnan vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta.

4.4 Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

Liikunta-aktiivisuuden lisääminen, harrastustoiminnan saavutettavuuden parantaminen ja lasten liikuntaneuvonta

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Liikunta-aktiivisuuden lisääminen koulupäivän aikana (liikunnalliset välitunnit, aktiiviset oppitunnit, koulu PT-toiminta sekä Move-mittausprosessin kehittäminen). Näiden lisäksi kehitetään maksuttomia tai edullisia harrastusmahdollisuuksia (Harrastamisen Hollola malli). Aikuisten osalta selvitetään muun muassa mahdollisuuksia järjestää maahanmuuttajataustaisille henkilöille uimakouluja / tai tutustumiskäyntejä uimahalliin.

Ravitsemustottumusten tukeminen

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Kouluruokailun houkuttelevuuden lisääminen, oppilaiden osallisuuden lisääminen ruokailun kehittämiseen sekä mahdollistetaan kaikille oppilaille ruokarauha ja riittävä aika ruokailuun. Viestinnän osalta tärkeää on positiivinen viestintä ravitsemuksesta kuntalaiselle ravitsemustottumusten edistämiseksi.

Monikanavaisen viestinnän edistäminen

Toimenpidesuosituksia ovat esimerkiksi: Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä viestitään monikanavaisesti, jotta tieto tavoittaa mahdollisimman tasapuolisesti kuntalaisia. Viestintää tulee edelleen kehittää, jotta se on laadukasta, saavutettavaa ja eri väestöryhmien tarpeet huomioivaa. Viestinnän kehittämistä tukee eri asiakasryhmiltä säännöllisesti saatava palaute, jota hyödynnetään osana viestinnän kehittämistä.

4.5 TEAviisari ja HYTE-kerroin

TEAviisari tulosten perusteella erityisen hyvin menee liikunnassa, perusopetuksessa sekä kulttuurissa. Kuntajohdon osalta tulos on muuten hyvällä tasolla mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisessa johtamisessa on yhä kehittämistä.

HYTE-kertoimen myönteinen tulos osoittaa, että toiminnan vaikuttavuus on edistynyt ja se tuottaa lisää valtsion rahoitusta kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön. Samanaikaisesti tuloksista voidaan todeta, että keskeistä on jatkossa vahvistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategista johtamista ja sitä kautta osaltaan varmistaa se, että hyvät rakenteet ja prosessit näkyvät entistä vahvemmin kuntalaisten hyvinvoinnissa konkreettisina tekoina.

4.6 Hyvinvointisuunnitelman päivitystarpeet

Hyvinvointisuunnitelman päivitystarpeiden osalta todetaan, että raportoinnissa käytettäviä valtakunnallisia indikaattoritietoja päivitetään tarpeen mukaan. Vaikutuksien ja toimenpiteiden osalta päivitystarpeita ei noussut esille tämän raportin tulosten perusteella.

5. Indikaattoripaketti

Tähän kappaleeseen on koottu hyvinvointitiedon keruussa käytetyt indikaattorit. Indikaattorit perustuvat kunnan hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2025–2029, jossa ne on määritelty. Vertailutietoina raportissa käytetään tuoreimpia saatavilla olevia tilastoja Hollolan kunnasta, Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta sekä koko maan tasolta.

5.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys

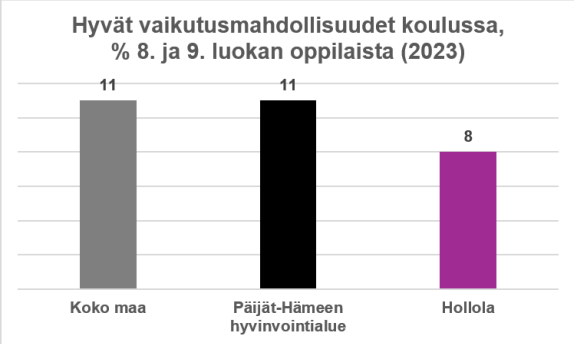

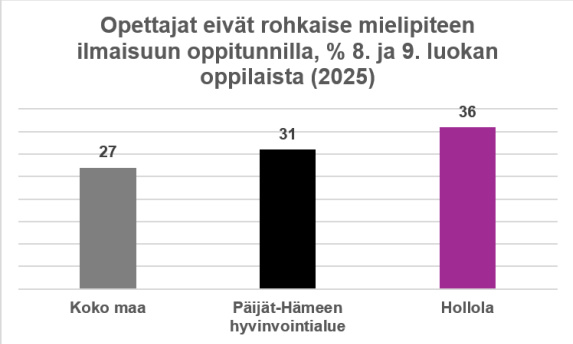

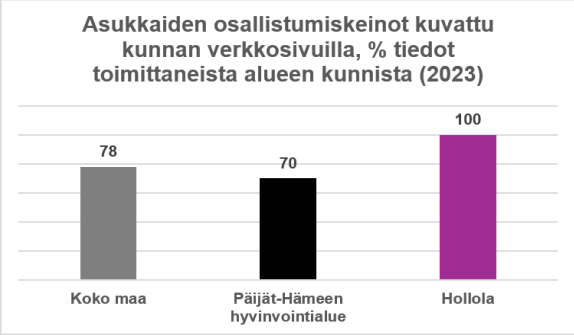

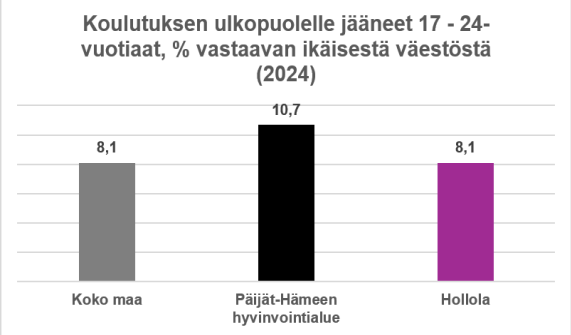

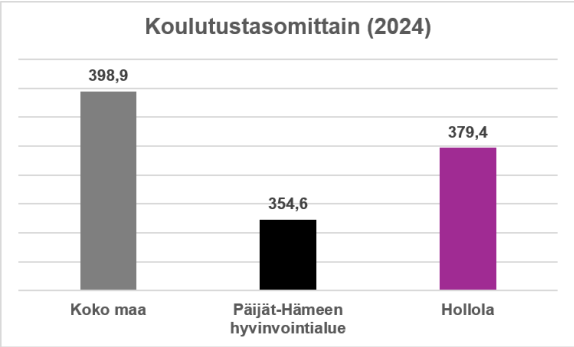
Koulutustasomittain (2024)
398,9
354,6
379,4
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

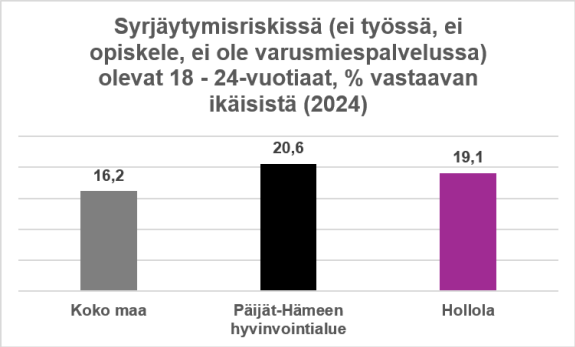
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä (2024)
16,2
20,6
19,1
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

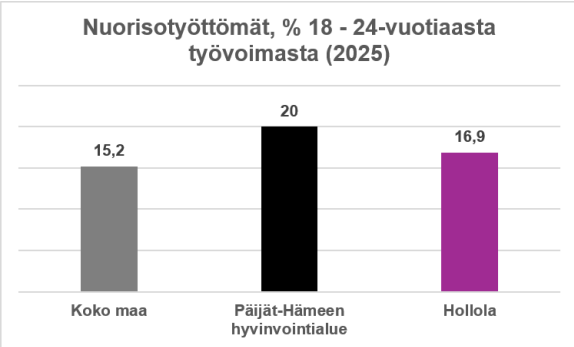
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta (2025)
15,2
20
16,9
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

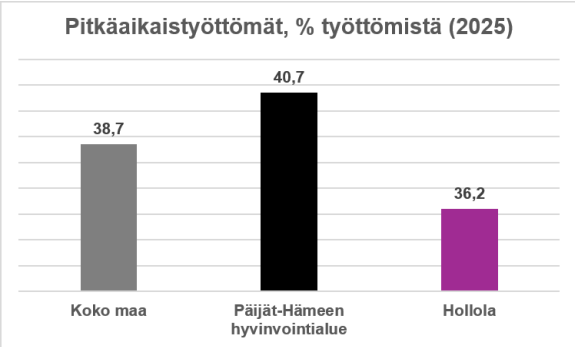
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä (2025)
38,7
40,7
36,2
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

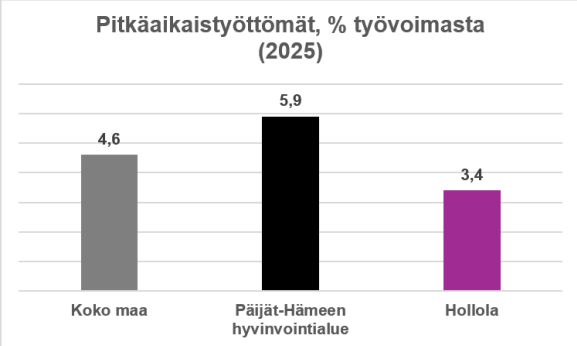
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta (2025)
4,6
5,9
3,4
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

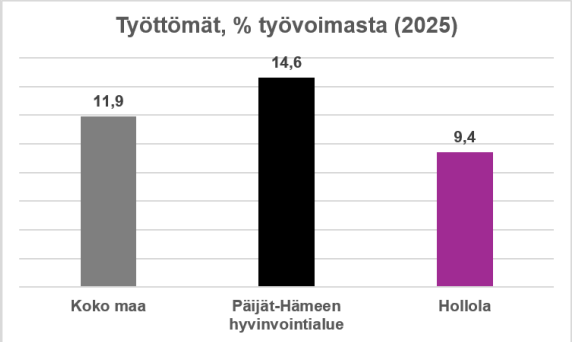
Työttömät, % työvoimasta (2025)
11,9
14,6
9,4
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

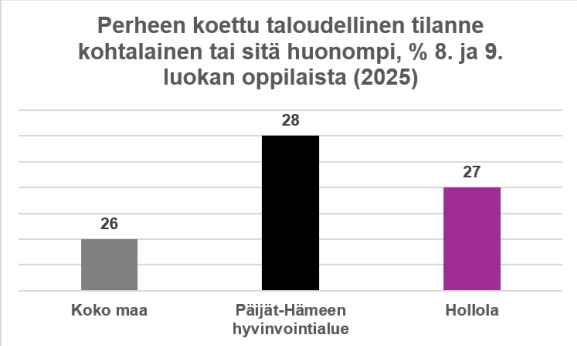
Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
26
28
27
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

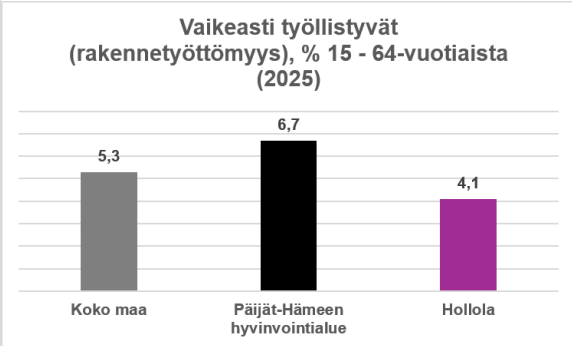
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista (2025)
5,3
6,7
4,1
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

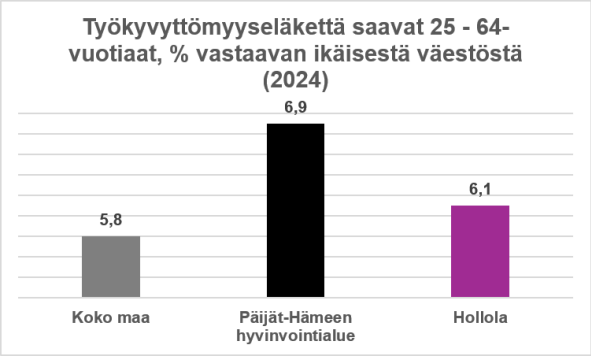

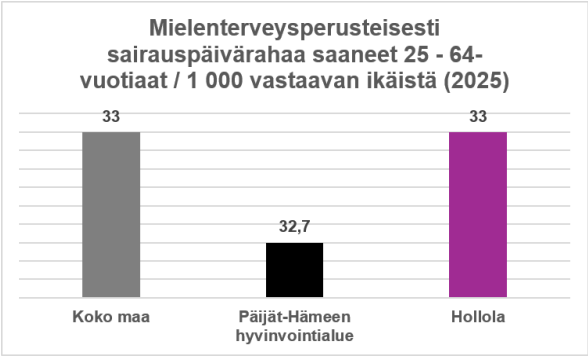

5.2 Mielen hyvinvointi

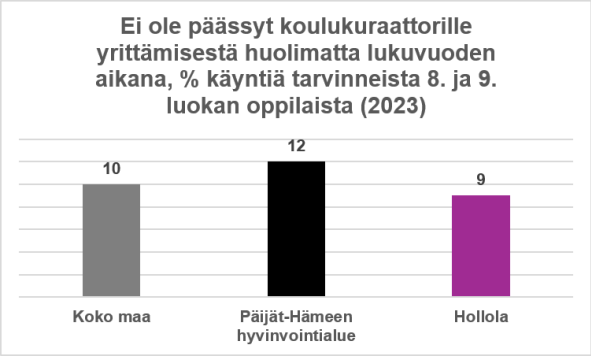

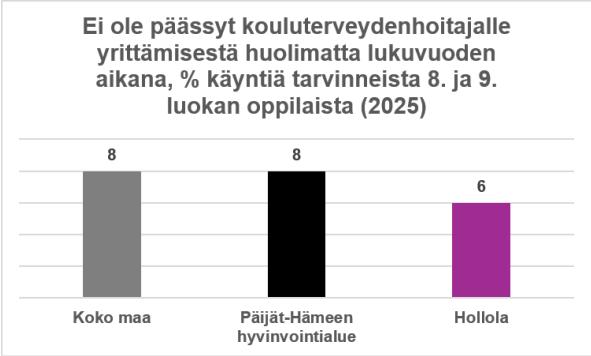

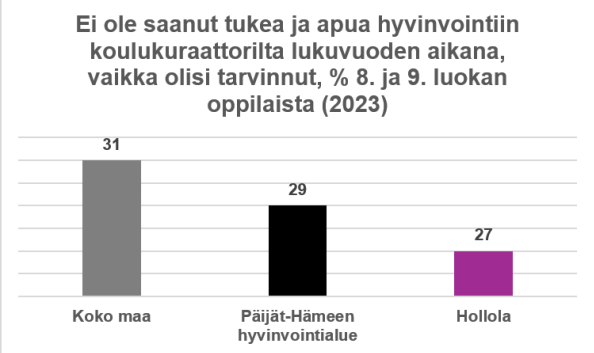

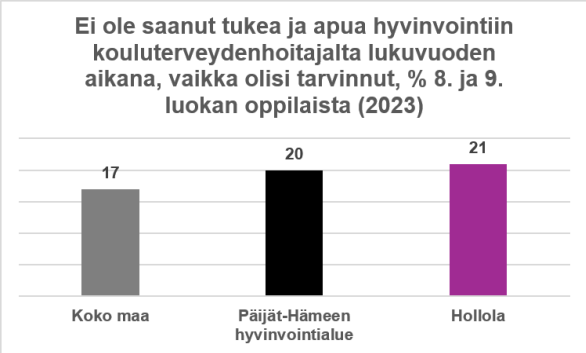

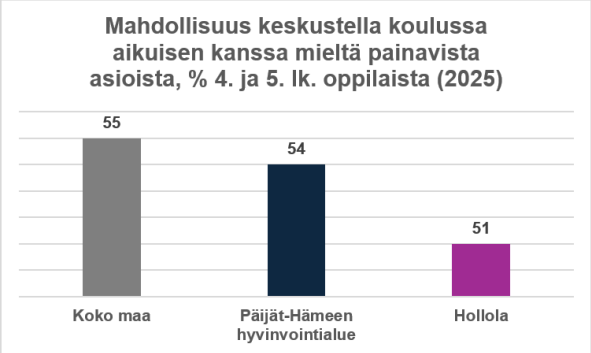

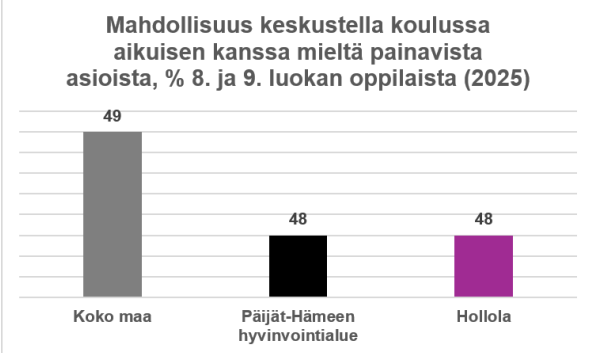

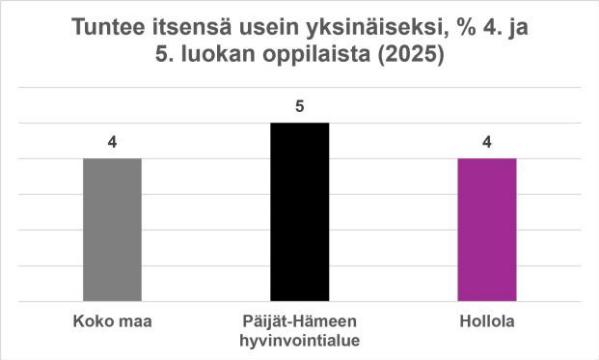
Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2025)
4
5
4
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

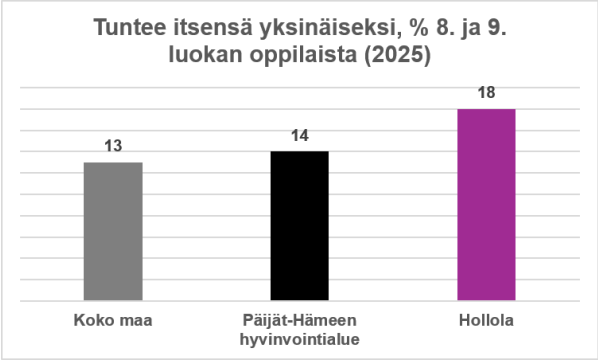
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
13
14
18
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

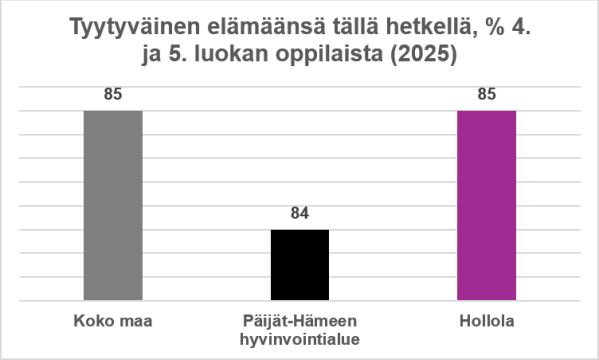
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2025)
85
84
85
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

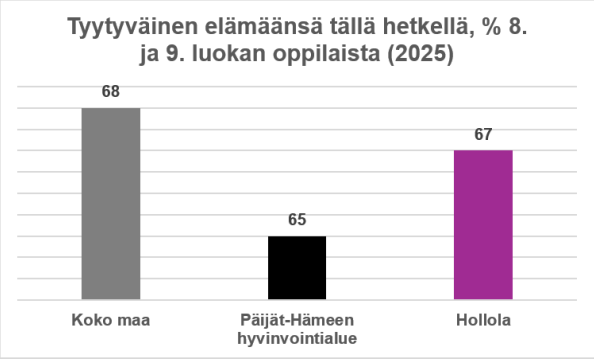
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
68
65
67
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

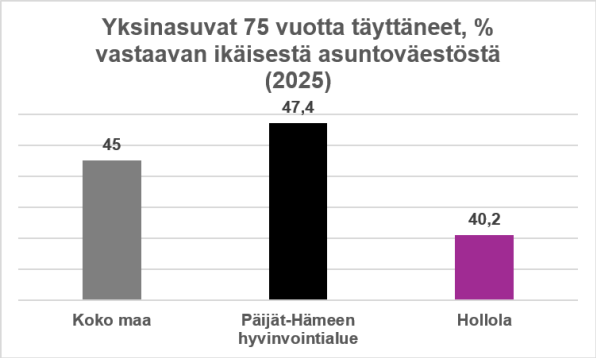
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä (2025)
45
47,4
40,2
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

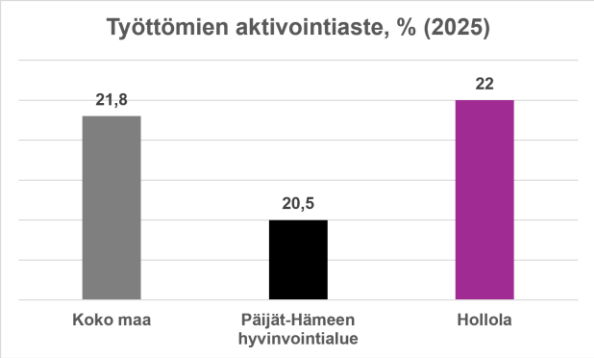
Työttömien aktivointiaste, % (2025)
21,8
20,5
22
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

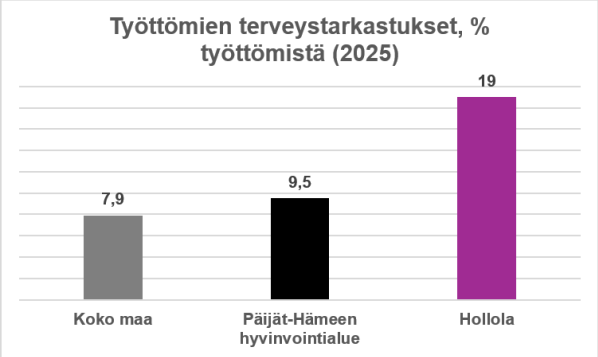
Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä (2025)
7,9
9,5
19
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

5.3 Arjen turvallisuus

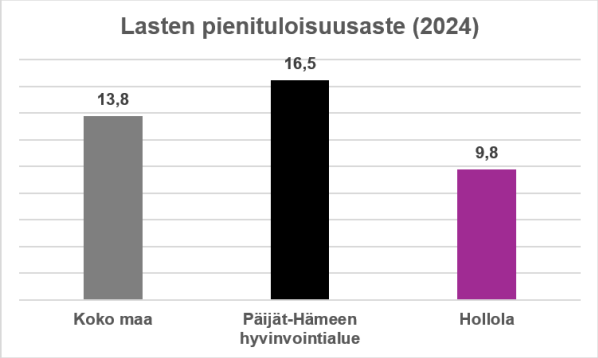

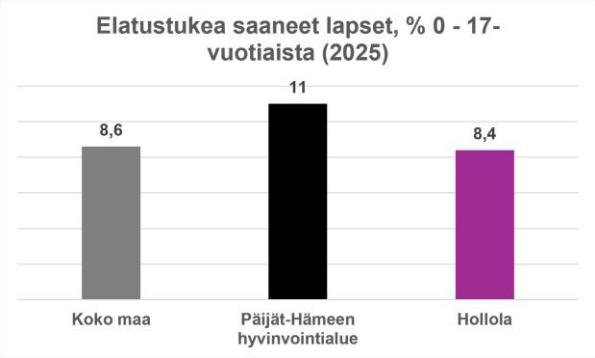

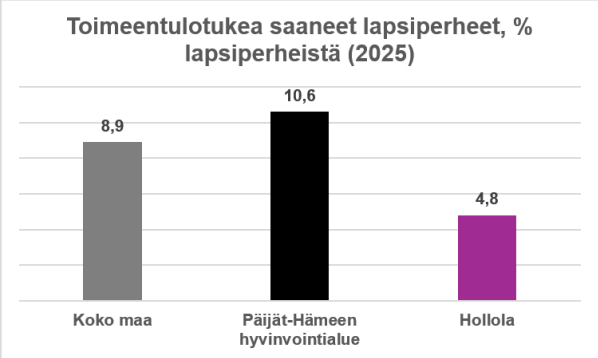

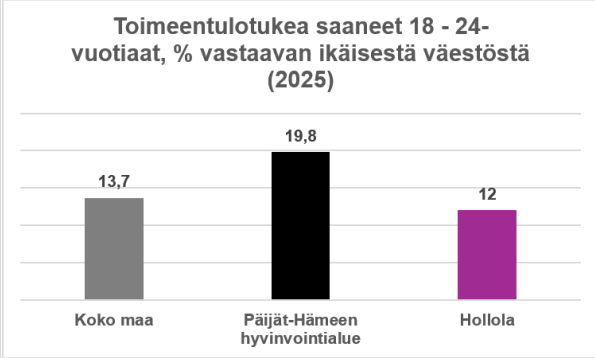

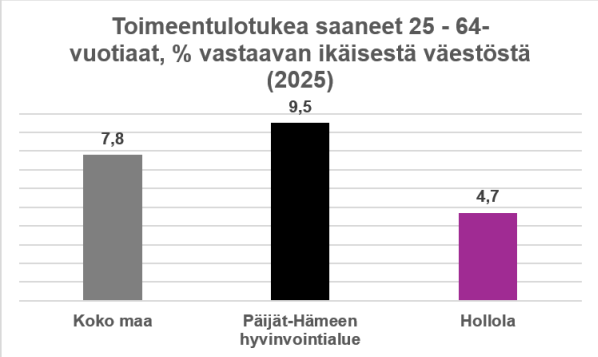

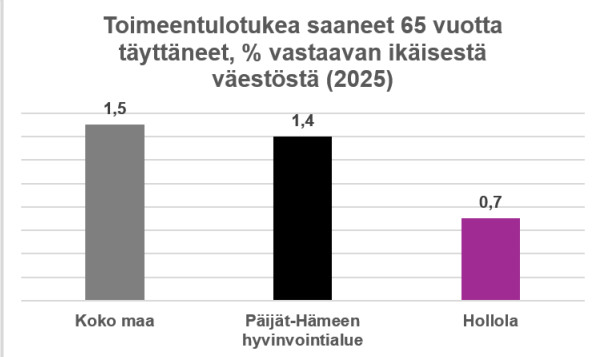

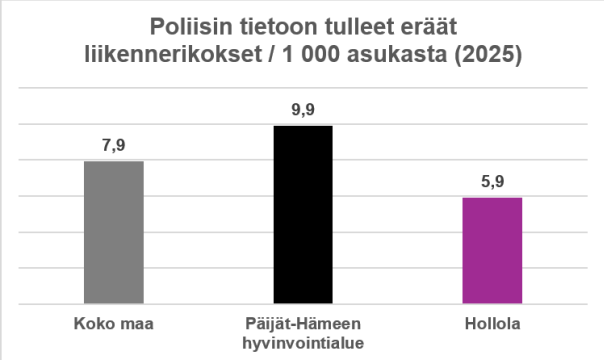

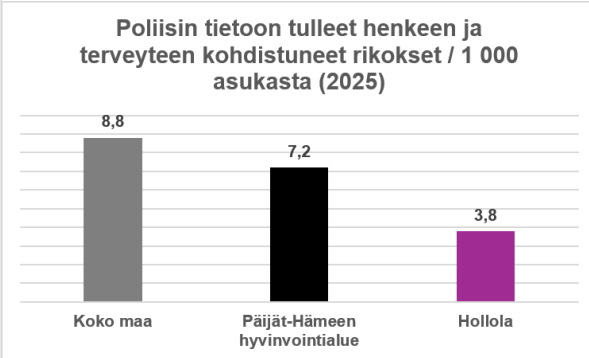

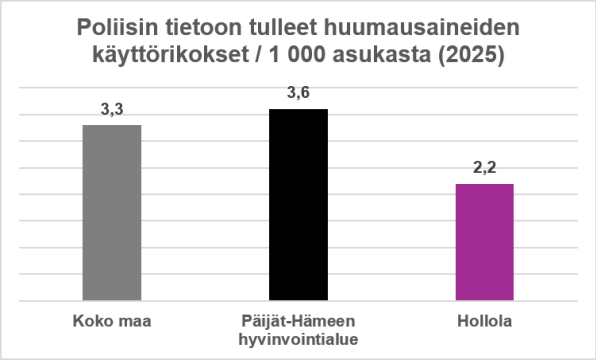
Poliisin tietoon tulleet huumausaineiden käyttörikokset / 1 000 asukasta (2025)
3,3
3,6
2,2
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

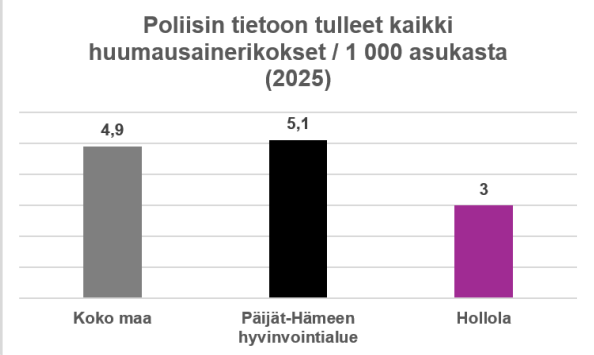
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta (2025)
4,9
5,1
3
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

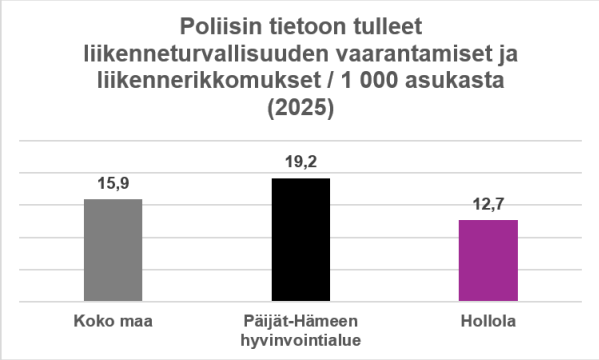
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1 000 asukasta (2025)
15,9
19,2
12,7
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

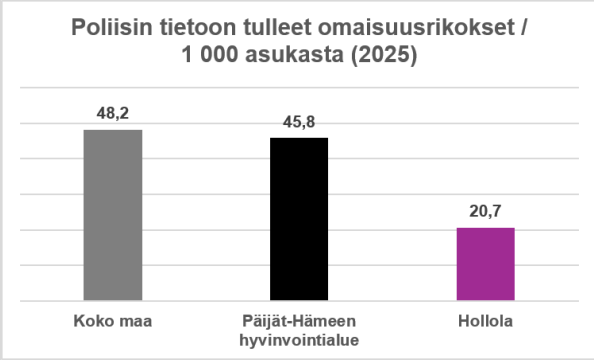
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta (2025)
48,2
45,8
20,7
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

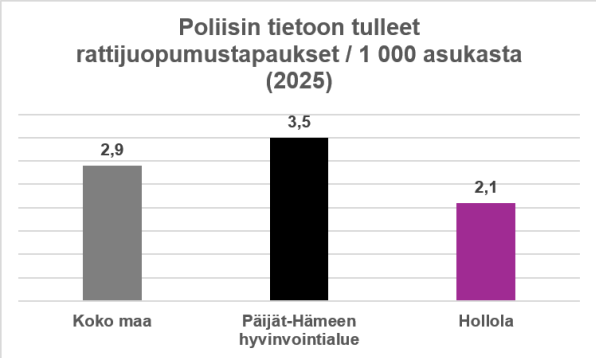
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta (2025)
2,9
3,5
2,1
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

5.4 Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

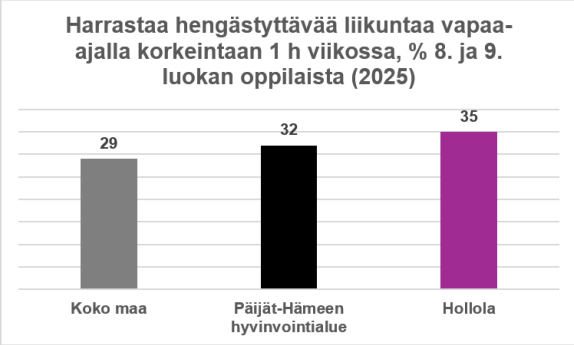

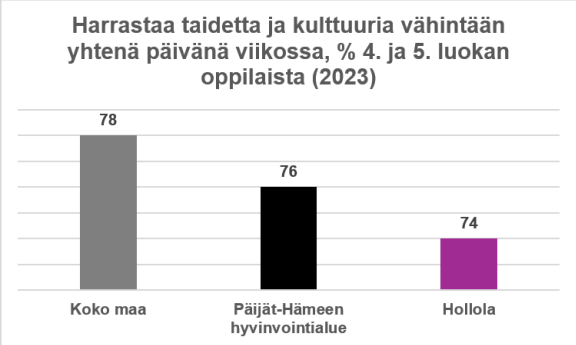

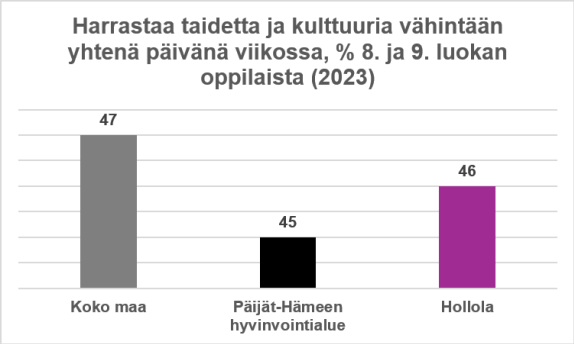

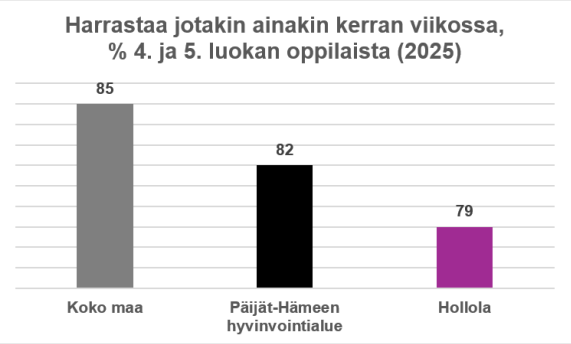

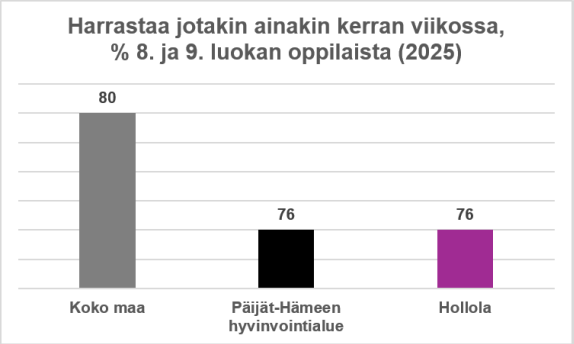

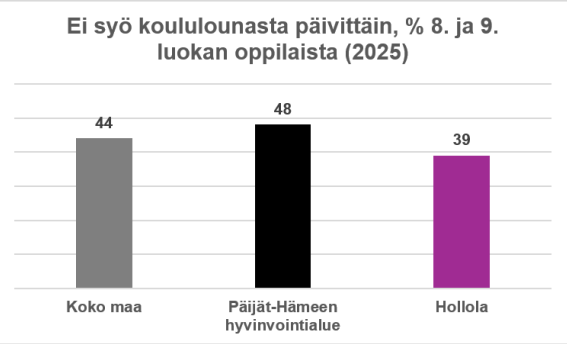

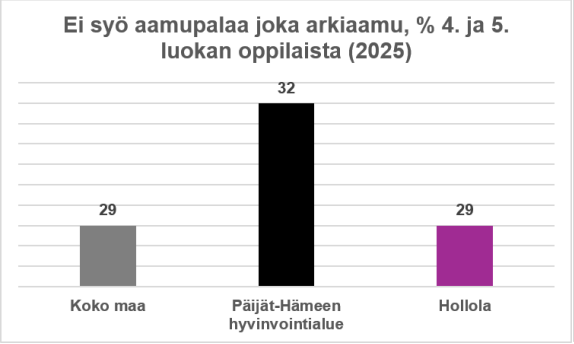

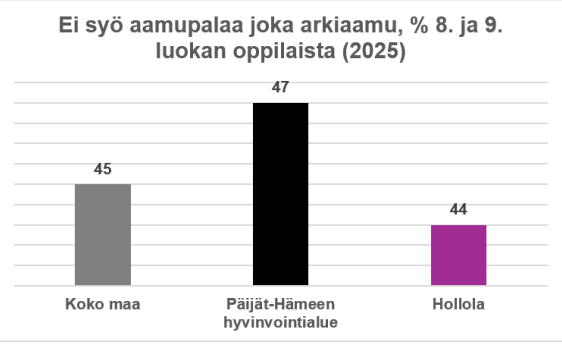

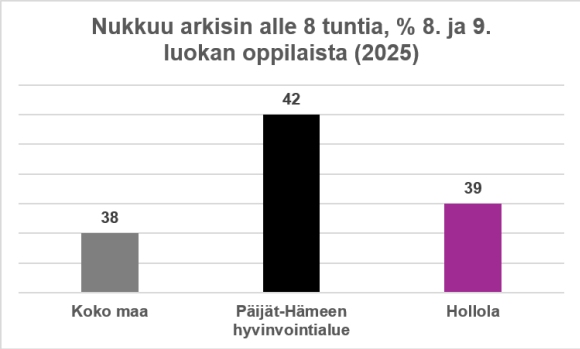
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
38
42
39
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

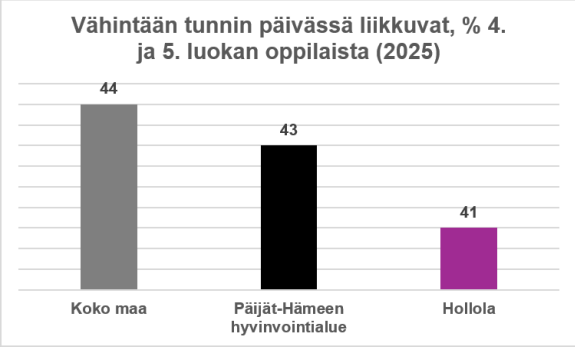
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2025)
44
43
41
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

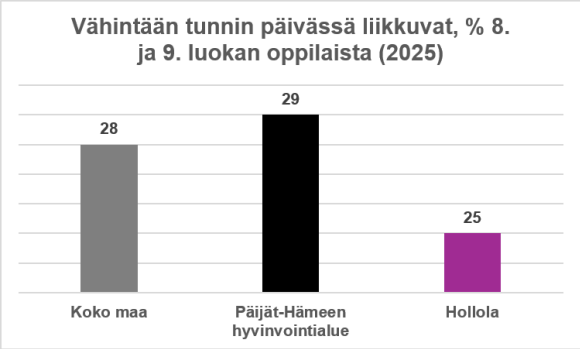
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
28
29
25
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

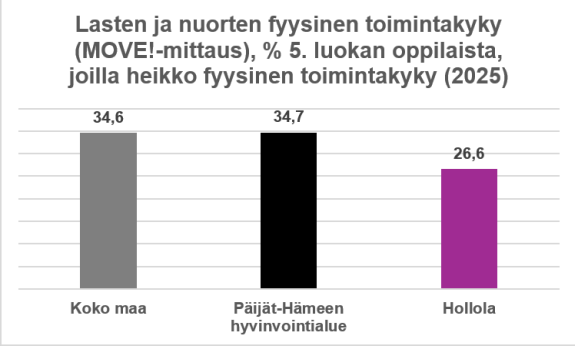
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (2025)
34,6
34,7
26,6
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

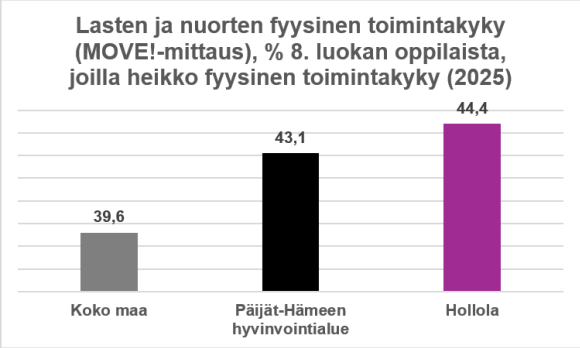
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (2025)
39,6
43,1
44,4
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

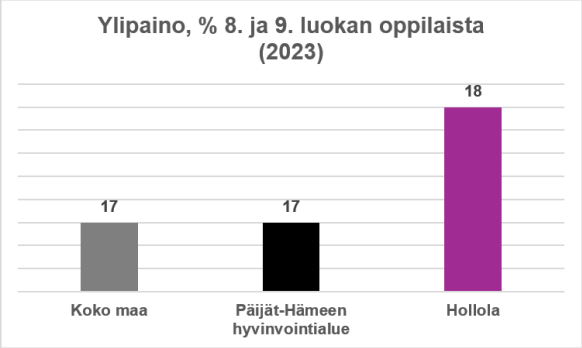
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2023)
17
17
18
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

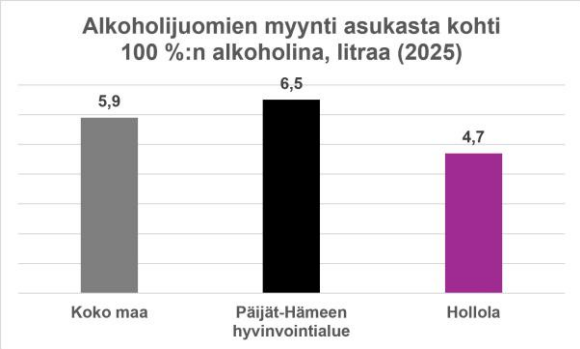
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa (2025)
5,9
6,5
4,7
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

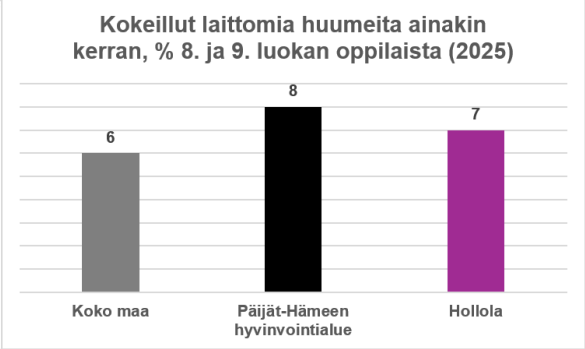
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
6
8
7
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

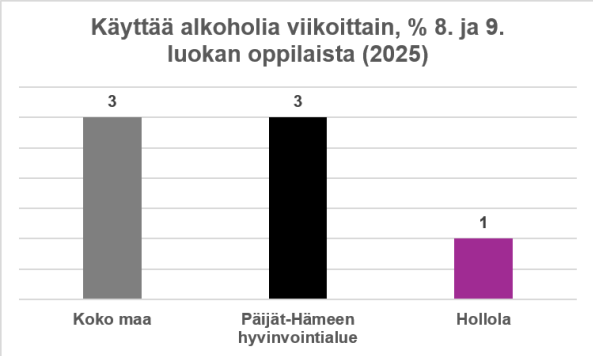
Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
3
3
1
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

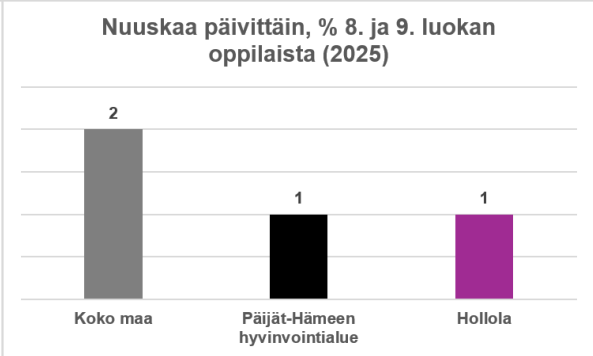
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
2
1
1
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

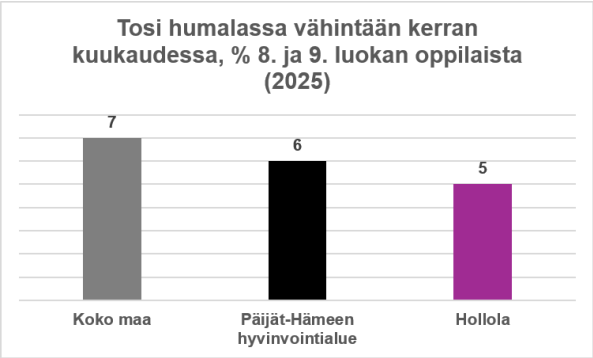
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
7
6
5
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

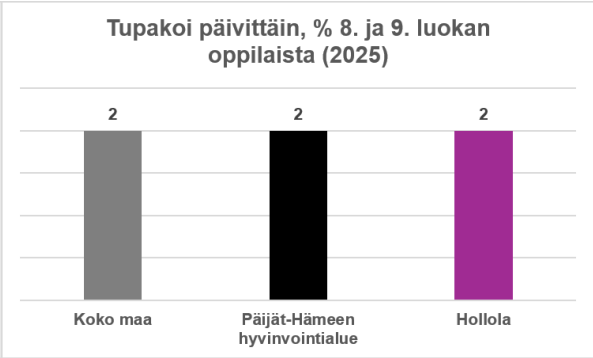
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025)
2
2
2
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

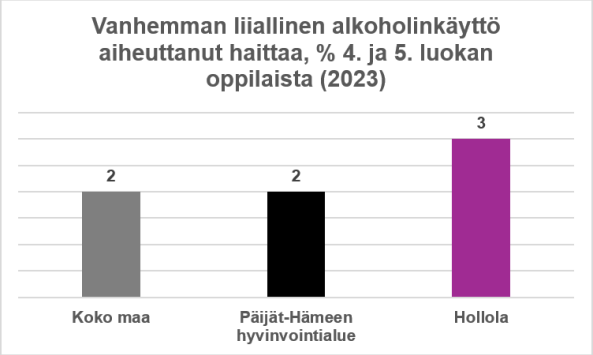
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2023)
2
2
3
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

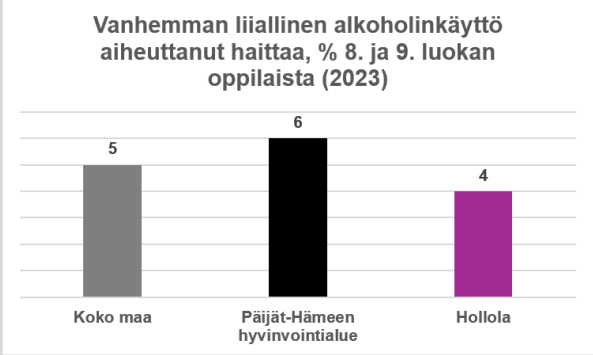
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2023)
5
6
4
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

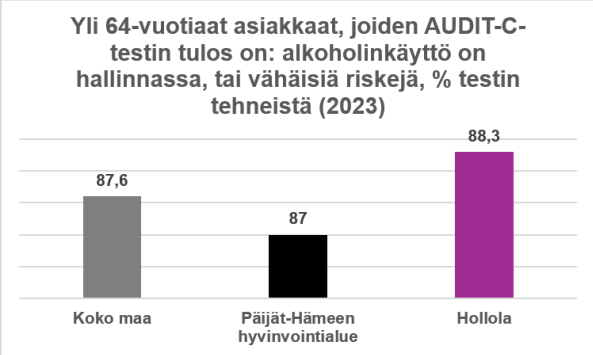
Yli 64-vuotiaat asiakkaat, joiden AUDIT-C-testin tulos on: alkoholinkäyttö on hallinnassa, tai vähäisiä riskejä, % testin tehneistä (2023)
87,6
87
88,3
Koko maa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Hollola

5.5 HYTE-kerroin ja TEAviisari

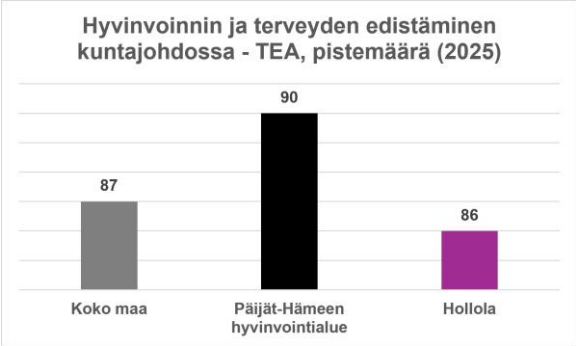

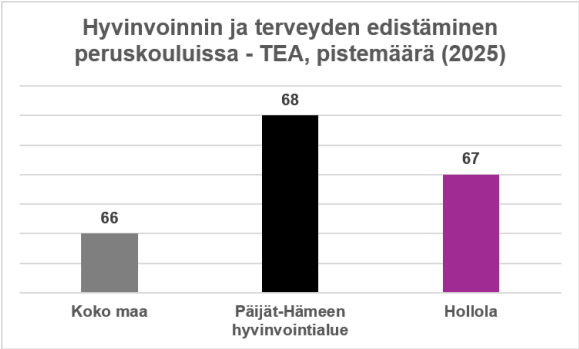

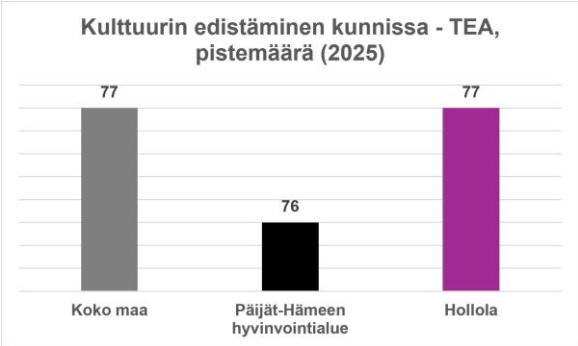

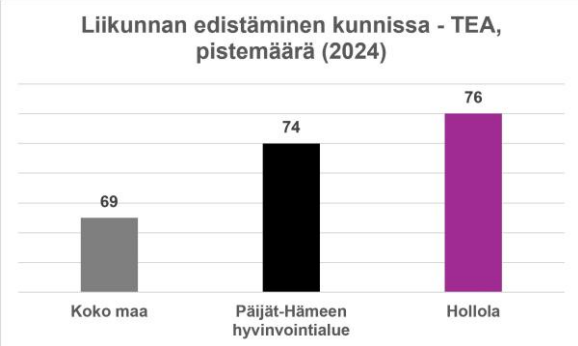

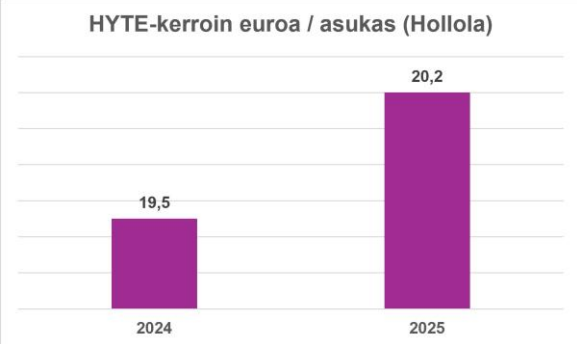

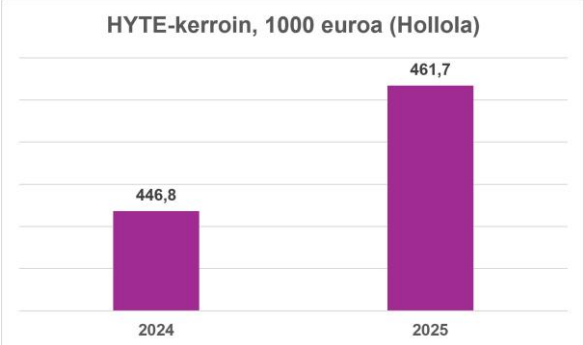

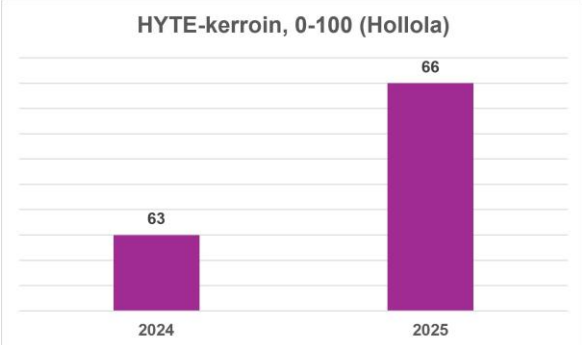

HYTE-kerroin, tulosindikaattorien keskiarvo (Hollola)
42
48
2024
2025

HYTE-kerroin, prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (Hollola)
84
84
2024
2025

6. Asiakirjan hyväksyminen ja käsittelyaikataulu

Tämän asiakirjan hyväksymis- ja käsittelyaikataulu.

Kunnan hyvinvointi- ja osallisuustyöryhmä 18.8.2026.

Kunnan hyvinvointityön ohjausryhmä (laajennettu kunnan johtoryhmä) 7.9.2026.

Elinvoimavaliokunta 6.10.2026.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta 7.10.2026.

Kunnanhallitus 2.11.2026.

Valtuusto 9.11.2026.